

Machineveiligheid

Arborisico's

Machineveiligheid is gericht op het opheffen of beheersen van risico's in relatie met de machine, gedurende alle levensfasen: vanaf het ontwerp, via de aanschaf tot en met de verwijdering uit het bedrijf en de sloop van de machine.

Er zijn in de zuivel branche veel soorten machines en arbeidsmiddelen zoals persen, palletiseermachines, kantelaars, transportbanden, zeven, roerwerken en centrifuges. De diverse machines brengen in meer of mindere mate risico's met zich mee voor de medewerkers, denk hierbij aan beknellingsgevaar, stroomdoorgang, valgevaar, in aanraking komen met hete of zeer koude oppervlakken, wegspringende delen etc. Allemaal effecten die zoveel mogelijk moeten worden voorkomen en waar zowel vanuit de Arbeidsomstandighedenwet als de Machinerichtlijn veel aandacht aan wordt besteed.

Voor een organisatie is het van belang om te weten waar zij op moet letten bij in eerste instantie de aanschaf van een arbeidsmiddel. Daarnaast is het juiste onderhoud, keuring en visuele inspectie van groot belang om arbeidsmiddelen gedurende langere tijd in de juiste conditie te houden en de risico's voor de gebruiker te minimaliseren.

In dit kader zijn twee wetten van grote invloed op de veiligheid van machines en arbeidsmiddelen. In de Arbeidsomstandighedenwet wordt veel aandacht besteed aan machineveiligheid die geheel gericht is op de gebruiksfase en van toepassing is voor de werkgever. Hiernaast kennen we de zogenaamde Machinerichtlijn die zich als productrichtlijn geheel richt op de fabrikant en waarin minimum veiligheidseisen zijn geformuleerd waaraan voldaan dient te worden voordat het product in de handel mag worden gebracht.

Wettelijk kader

Het wettelijke kader voor de regelingen voor de veiligheid van machines bestaat uit delen van de Arboregelgeving (Arbowet en het Arbobesluit) en de Warenwet. De Europese Machine-richtlijn is opgenomen in het Warenwet Besluit Machines.

Een veilige machine is herkenbaar aan de CE markering. Machines zonder CE-markering mogen in de Europese Unie niet in de handel gebracht worden. Naast de markering moeten ook de onderliggende documenten zoals een goede gebruikshandleiding, onderhoudsschema en verklaring van overeenstemming aanwezig zijn. Bij het gebruik van de machine moet de medewerker die de machine gebruikt op de hoogte te zijn van de bediening van de machine.

De machine-richtlijn is in principe alleen van toepassing op machines die nieuw in de handel worden gebracht. Aanleiding voor het opstellen van de machine-richtlijn is het wegnemen van handelsbelemmeringen en het formuleren van minimale veiligheidseisen aan arbeidsmiddelen. Hierdoor wordt concurrentie op de veiligheid in de Europese Economische Ruimte (alle landen die aangesloten zijn bij de Europese Unie inclusief de Scandinavische landen) weggenomen. Uitgangspunt is dat een arbeidsmiddel dat in Spanje op de markt wordt gebracht niet minder veilig mag zijn dan een arbeidsmiddel in Nederland.

De Machine-richtlijn is dan ook in eerste instantie een productrichtlijn en van toepassing op de fabrikant. De richtlijn moet worden gebruikt voor de beoordeling van de risico's tijdens het ontwerp van het product en resulteert in een CE-markering nadat het volledige proces is doorlopen. Voor het merendeel van de producten is het doorlopen van de CE-markering een "zelftoetsend" systeem. De fabrikant kan dus zelf de verplichte risico-inventarisatie, die onderdeel is van het beoordelingssysteem, uitvoeren. Slechts voor enkele arbeidsmiddelen is de beoordeling van een onafhankelijke "notified body" aangewezen.

In tegenstelling tot de Machine-richtlijn zijn in de Arbowet – en dan met name in het Arbobesluit hoofdstuk 7 – de diverse verplichtingen voor de werkgever omschreven m.b.t. ingebruikneming, onderhoud, reparatie, keuring, voorlichting en ontmanteling. De werkgever is dus verantwoordelijk tijdens de gebruiksfase terwijl de fabrikant de verantwoordelijkheid heeft over de ontwerpfase.

Klik [hier](#) ^[1] voor een overzicht waarin de belangrijkste verschillen staan weergegeven tussen Arbowet en Machine-richtlijn

Klik hier voor **Procedure CE-markering volgens machinerichtlijn** ^[2]. (bijlage_1.pdf)

Beleidsvoering

Het is lastig om op voorhand te bepalen waar een arbeidsmiddel allemaal aan moet voldoen om zeker te zijn dat de risico's gedurende de gebruiksfase zo beperkt mogelijk zijn. Uiteraard dient het arbeidsmiddel te zijn voorzien van een CE-markering en moet voldaan worden dat ook aan andere wettelijke verplichtingen (denk aan geluidsniveau van max 80 dB(A), beperkte trillingsbelasting, afscherming van draaiende delen, voldoende aanduidingen en pictogrammen, etc). Toch zullen per arbeidsmiddel de risico's anders zijn en kan niet voor ieder arbeidsmiddel dezelfde blauwdruk worden gehanteerd.

Inkoopspecificaties

Door het opstellen van inkoopspecificaties voor een machine of arbeidsmiddel, met behulp van de inkoopcriteria of specificatie kan richting de fabrikant helder worden gecommuniceerd waar het arbeidsmiddel aan dient te voldoen.

Bronnen van informatie:

- De machine-richtlijn – met daarin de diverse minimale veiligheidseisen – kan een belangrijke hulpbron zijn om te bepalen waar voor u als bedrijf extra eisen moeten worden gesteld.
- Normen van het NNI. Normen beschrijven de wijze waarop belangrijke technische onderwerpen invulling kunnen krijgen volgens de laatste stand der techniek en kunnen als aanvullende eis richting fabrikant worden opgenomen in een aanbestedingstraject. In de normen wordt in detail aan gegeven waar m.b.t. specifieke onderwerpen aan voldaan dient te worden (denk aan de uitvoering van veiligheidscomponenten, aanleg van noodstopcircuit, ontwerp van elektrische installatie of wegneembare afschermingen).
- De arbocatalogus: De arbocatalogus is een maatwerk oplossingenboek samengesteld voor en door bedrijven uit de zuivelbranche waarin specifieke onderwerpen staan beschreven die kunnen worden toegepast binnen de bedrijven. De informatie uit de catalogus kan zowel worden toegepast tijdens de inkoop van nieuwe arbeidsmiddelen als tijdens het aanpassen van bestaande arbeidsmiddelen. Doordat de arbocatalogus is opgesteld als vervanger van de arbobeleidsregels – en tevens middels een marginale toetsing door de Nederlandse Arbeidsinspectie een goedkeuring heeft verkregen – wordt bij toepassing van de oplossingsrichtingen voldaan aan minimaal de wettelijk eisen.

Aanschaf van nieuwe machines met CE-markering.

Een machine moet vanaf het ontwerp al veilig zijn. Om dit na te gaan er is de CE-markering die aangeeft dat de machine veilig ontworpen is. De CE-markering wordt ondersteund door een fabrikantenverklaring, onderhoudsvoorschriften en een Nederlandstalige gebruiksaanwijzing. Zelf gebouwde machines of oudere machines (van voor 1992) hebben geen CE-markering. Voor deze machines gelden de eisen voor veiligheid uit het Arbobesluit. Dat betekent dat de machines aan een groot aantal veiligheidseisen veelal opgenomen in Europese Normen moeten voldoen.

Onderhoud en keuring

Gedurende de gebruiksduur van de machine dient aandacht te worden geschonken aan onderhoud van de machine door de bij de machine geleverde onderhoudsschema's op te volgen.

Machines moeten regelmatig gekeurd worden. Dit is afhankelijk van het risico van de machine en de gebruiksintensiteit. Machines en gereedschappen in de hoogste risicoklassen (4 tot en met 6) moeten door een erkend keuringsbureau gekeurd worden. Voorbeelden van zulke arbeidsmiddelen zijn: bepaalde hijs- en hefwerktuigen. Keuringen van minder risicovolle machines mogen door het bedrijf zelf uitgevoerd worden. **Zie bijlage Arbeidsmiddelen, keuringen, risicoklassen en risicobepaling.** ^[3] (bijlage_2.pdf)

Bescherming tegen risico's

Beschermkappen, afschermingen, tweehandenbediening en noodstopknoppen zijn voorbeelden van veiligheidsmaatregelen aangebracht op de machines tegen risico's op knellen, pletten, snijden, verbranden van lichaamsdelen van de medewerkers etc. De veiligheidsmaatregelen mogen niet verwijderd worden of buiten gebruik gesteld.

- De machine moet voorzien zijn van instructies en waarschuwingssignalen waar nodig.
- De machine moet voorzien zijn van voldoende werkverlichting.

Deskundige bediening

Medewerkers moeten voldoende deskundig zijn voor het veilig gebruik van de machine en voldoende voorlichting hebben gehad over het veilig werken met de machine.

Naar oplossingen voor dit risico

Wanneer u **hier**^[4] klikt komt u bij de oplossingen voor machineveiligheid uitgewerkt in deze catalogus. Door via de productieprocessen te zoeken (linkerkolom van deze website) komt u bij de werkzaamheden waarbij machineveiligheid een risico kan vormen en de daarbij passende oplossingen.

Bron-URL: <https://zuivel.dearbocatalogus.nl/machineveiligheid>

Links

- [1] <https://zuivel.dearbocatalogus.nl/overzicht-waar-in-de-belangrijkste-verschillen-staan-weergegeven-tussen-arbowet-en-machine-richtlijn>
- [2] http://zuivel.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/zuiveltest/u14/kering_2006-42-EG_miv_29-12-2009-Bep__2__2_.pdf
- [3] <https://zuivel.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/zuivel/u3/arbeidsmiddelen.pdf>
- [4] [https://zuivel.dearbocatalogus.nl/search/website?f\[0\]=im_arbo_risicogroep:18](https://zuivel.dearbocatalogus.nl/search/website?f[0]=im_arbo_risicogroep:18)